

Nr 237.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag till om- och tillbyggnad af posthuset vid Lilla Nygatan i Stockholm; gifven Stockholms slott den 26 april 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för om- och tillbyggnad af posthuset vid Lilla Nygatan i Stockholm på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 90,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april
1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen statsrådet Schotte anförde härefter:

I skrifvelse den 2 februari 1912 har generalpoststyrelsen hemställt om anslag till nybyggnader för postverket i Uddevalla och i Norrköping samt till om- och tillbyggnad af posthuset vid Lilla Nygatan här i Stockholm.

Beträffande *Norrköpingsbyggnaden*, som enligt generalpoststyrelsens förslag skulle innefatta lokaler för såväl post som riksbank och kosta 400,000 kronor, har jag låtit verkställa undersökning, om icke utrymme för nämnda båda institutioner skulle kunna beredas genom om- och tillbyggnad af nuvarande posthuset för väsentligt lägre kostnader än de af styrelsen beräknade.

Då dessa utredningar fordrat en viss tidsutdräkt och ytterligare förhandlingar med bankofullmäktige torde blifva nödvändiga, har jag, sedan jag förvissat mig om att ett dröjsmål ej skulle vålla någon allvarligare olägenhet, funnit det vara lämpligast att uppskjuta denna byggnadsfråga ännu ett år.

För byggnaden i *Uddevalla*, som enligt styrelsens förslag skulle vara afsedd för post och telegraf och betinga en kostnad af 225,000 kronor, skulle för år 1913 erfordras ett anslag af 185,000 kronor. Med hänsyn till de stora kraf, som i öfrigt ställts på statskassan för nämnda år och då ej heller här ett dröjsmål vållar större svårighet, har jag ansett bäst att låta anstå till nästa år äfven med detta byggnadsföretag.

Det tredje af de byggnadsärenden, för hvilka medel begärts å riksstaten för år 1913, är, såsom ofvan nämnts, tillbyggnad af och ändringar i *posthuset vid Lilla Nygatan i Stockholm*.

Härom anför styrelsen följande.

Ifrågavarande posthus, med adressnummer 6 vid nämnda gata, upptager hela kvarteret *Penelope*, som begränsas af *Lilla Nygatan*, *Kåkbrinken*, *Munkbrogatan* och *Yxmedsgränden* och innefattar en areal af 912 kvadratmeter.

Byggnaden uppfördes åren 1821—1825 för en kostnad af 70,000 riksdaler och togs i fullständigt bruk för sitt ändamål den 1 april 1826. Ursprungligen var endast bottenvåningen afsedd till expeditiionslokaler — för postkontoret och för postverkets styrelse — under det våningarna en, två och tre trappor upp till största delen voro inredda till boställslägenheter åt öfverpostdirektören, tjänstemän vid öfverpostdirektionen och postkontoret äfvensom vaktbetjäning. Efterhand som poströrelsen tillväxte, måste emellertid boställsvåningarna tagas i anspråk för postkontorets behof, och från och med hösten 1870 användes hela byggnaden till tjänstelokaler. Sedan i början af 1870-talet ett nytt centralposthus uppförts vid *Rödbodtorget*, till hvilket år 1875 Generalpoststyrelsen och därunder lydande särskilda kontor jämte centralpostkontoret öfverflyttade, inrättades i den af centralpostkontoret förut begagnade lokalen vid *Lilla Nygatan* ett filialpostkontor, afsedt att i första hand ombesörja den i staden inom broarna förekommande postutväxlingen.

Tid efter annan har på grund af poströrelsens utveckling ökad lokalutrymme måst beredas postkontoret i staden inom broarna, hvarjämte lokaler inom posthuset därstädes behöft tagas i anspråk för nytillkommande postala ändamål. Efter postverkets med 1910 års början genomförda omorganisation är filialpostkontoret ett själfständigt postkontor, benämndt *Stockholm 2*, under förvaltning af en postmästare.

Lokalerna inom posthuset vid Lilla Nygatan äro för närvarande disponerade på följande sätt:

Bottenvåningen är, med undantag för tre åt Munkbrogatan belägna mindre rum, hvilka begagnas af postverkets persedelföråd, helt och hållet upplåten åt postkontoret. Så är, från hufvudingången vid Lilla Nygatan räknadt, postkontorets paketexpedition inrymd i rummet till vänster om stora vestibulen och gården, medan samtliga lokaler på motsatta sidan af vestibulen och gården disponeras af afdelningen för afgående brefposter. Två rum bilda tillsammans expeditionslokal för allmänheten. Mottagandet af afgående tjänsteförsändelser, hvilka till följd af närbelägenheten af talrika ämbetsverk förekomma i stor mängd, försiggår i ett särskildt rum i våningen, inom hvilken för öfrigt finnas rum för afdelningsföreståndaren, toalett m. m.

Våningen en trappa upp är delad mellan postkontoret och postverkets persedelförråd på det sätt, att postkontoret förfogar öfver samtliga lokaler mot Lilla Nygatan samt en del rum mot Yxsmesgränd och persedelförrådet öfver öfriga lokaler. Af dessa sistnämnda begagnas några till magasin för inventarier och persedler.

I våningen två trappor upp, omfattande allenast hufvudbyggnaden och flyglarna utmed Kåkbrinken och Yxsmesgränd, äro inredda lokaler, i hufvudbyggnaden för postmuseet, i den åt Kåkbrinken vettande flygeln för postverkets undervisningsanstalt och i den andra flygelbyggnaden för persedelförrådet till förvaring af uniformskläde m. m.

Våningen tre trappor upp slutligen, hvilken blott omfattar posthusets hufvudparti åt Lilla Nygatan, inrymmer dels en bostadslägenhet om två rum och kök, uthyrd åt en vaktnästare hos Generalpoststyrelsen, hvilken tillika tjänstgör såsom vice värd för fastigheten, dels rum, som användas vid den postala undervisningen, dels ock tre rum för förvaring och visning af postmuseet tillhöriga samlingar.

De förändrings- och utvidgningsarbeten inom posthuset vid Lilla Nygatan, som nu föreslås, påkallas af behof af ökad lokalutrymme för postkontoret Stockholm 2 samt därjämte af nödvändigheten att åstadkomma bättre hygieniska förhållanden inom förevarande, för postkontorspersonalen, särskildt vid afgående afdelningen, olämpliga tjänstelokaler.

Posttrafikens betydande ökning vid postkontoret Stockholm 2 under de senare åren framgår af nedanstående jämförande tablä öfver vissa delar af sagda trafik åren 1902 och 1910:

	år 1902	år 1910
afgångna oassurerade paket	61,175 st.	121,807 st.;
afgångna postanvisningsr	45,706 »	99,023 » ;
afgångna postförskotts försändelser	48,254 »	88,256 » ;
sammanlagda beloppet af afgångna post- anvisningar	2,250,316 kr.	10,763,179 kr.;
postverkets inkomster vid postkontoret .	488,213 »	623,215 » .

År 1908 tillökades paketexpeditionen med tre rum, hvarigenom denna anses vara tillgodosedd för längre tid framåt. Däremot äro vid numera rådande trafik afgående afdelningens lokaler, trots under de senare åren skedd utvidgning, i hög grad otillfredsställande i fråga om såväl storlek som indelning. Detsamma gäller lokalerna för ankommande afdelningen för brefposter, där ökad utrymme särskildt kräfves för brefbärarepersonalen, hvarjämte anhopningen af post efter de stora postförande bantågans ankomst påkallar åtgärder för en snabbare utlämning af postförsändelser, åtgärder, som under nuvarande utrymmesförhållanden omöjliggöras.

Brefväxlingens tillväxt, hvilken inom ett så betydande affärscentrum som staden inom broarna säkerligen kommer att fortsätta oförminskad, gör det nödigt att nu åt postkontoret bereda utrymme, som kan beräknas motsvara icke endast behovet för tillfället utan äfven den närmare framtidens motsedda kraf.

Två vägar erbjuda sig för lösningen af denna lokalfråga, nämligen antingen att rifva det gamla posthuset och uppföra ett nytt å samma tomt, hvilken är för ändamålet välbelägen, eller ock att genom ombyggnad af posthuset utvinna det erforderliga lokalutrymmet.

Vid öfvervägande af dessa alternativ har Generalpoststyrelsen stannat vid det senare. Ehuru sloandet af det snart hundraåriga och i många hänseenden bristfälliga posthuset, som icke kan genom än så genomgripande förändringar komma att i allo motsvara nutida anspråk, icke saknar fog, har Generalpoststyrelsen dock funnit sig böra frångå en sådan plan, främst af den orsak, att man icke ens genom en nybyggnad skulle lyckas fylla alla fordringar, som ställas på ett modernt postkontor. Den begränsade tomtarealen utgör ett oöfverstigligt hinder för förläggandet till bottenvåningen af samtliga expeditionslokaler för allmänheten. Härtill kommer, att kostnaden för en nybyggnad, hvilken beräknats till minst 400,000 kronor, ingifvit betänkligheter, då, såsom nyss antydts, i allt fall fullt tillfredsställande lokalförhållanden icke därigenom stå att vinna.

Inom fastigheten finnas emellertid utrymmen, som genom en ombyggnad kunna nyttiggöras. Så upptages hela midtelpartiet af bottenvåningen, från Lilla Nygatan till Munkbrogatan, af en stor vestibul samt en öppen gård med därtill ledande inkörsport. Vestibulen kan utan olägenhet minskas. Hvad gården beträffar, så kan denna numera undvaras och ersättas med en åt Munkbrogatan inom tomtgränsen anordnad mindre körbana till bruk för posttransportvagnar vid de tillfällen, då i- och urlastning af posterna icke lämpligen kan försiggå på gatan. Dessa omständigheter hafva ledt tanken på att å gårdsplanen anordna en med lanternin försedd expeditionshall för allmänheten, till hvilken hall inträde skulle ske från stora vestibulen genom ett däri anordnadtt förrum. Bakre delen af denna hall skulle inredas till expeditions- och packrum.

Jämväl har undersökts möjligheten att för postkontoret bereda ökadtt utrymme i våningen en trappa upp, hvilket låter sig göra genom inkräktning å de lokaler i samma våning, som för närvarande disponeras af postverkets persedelförråd. Då förrådet därjämte skulle afstå rum, öfver hvilka det förfogar i bottenvåningen, blefve nödvändigt bereda detsamma ersättning på annat håll, något som kan ske genom påbyggnad af en vindsvåning å posthusets midtparti mot Munkbrogatan.

Arkitekten Bodin har, enligt sålunda angifna grunder, utarbetat ett förslag till ändring och tillbyggnad af meranämnda posthus, genom hvilket de förelagda uppgifterna synas hafva blifvit på ett tillfredsställande sätt lösta och som Generalpoststyrelsen därför anser böra läggas till grund för byggnadsföretaget. Förslaget afser att i bottenvåningen, genom förläggandet af expeditionen för allmänheten till byggnadens centrum, bereda dels en särskild lokal för förberedande behandling af lädbref, dels en större lokal för tjänstebrefsexpeditionen, hvarmed vunnnes att dit kunde öfverflyttas behandlingen och utlämnandet af ankomna tjänstebref, hvilka bestyr för närvarande under svåra utrymmesförhållanden handläggas i våningen en trappa upp, dels ock bekvämare och rymligare lokaler för expeditionen af afgående brefposter. Därvid åsyftas jämväl att, strängare än under nuvarande förhållanden kan ske, vid postbehandlingen skilja värdeposten från den vanliga brefposten, en anordning, som är af nöden ur säkerhetssynpunkt. — Erforderliga tamburer, toaletterum m. m. skulle jämväl anordnas.

I våningen en trappa upp skulle inredas nya och rymligare lokaler för värdebrefbärare och breffbärare i de utmed Yxsmidsgränd belägna rum, hvilka postmästaren och hans expedition nu innehafva. Postmästaren jämte biträden skulle i stället erhålla rum i den mot Kåkbrinken vettande delen af våningen. Allmänhetens lokal skulle erhålla en bekvämare ingång

än den nuvarande, i samband hvarmed ökad expeditionsutrymme vunnas innanför disken.

I byggnaden skulle anordnas varuhiss. Nuvarande torrklosetter skulle utbytas mot vattenklosetter.

Vid posthusets ombyggnad skulle öfvergång ske till centraluppvärmning. Den nuvarande uppvärmningen medelst kakelugnar eller kaminer är, särskildt i fråga om de postlokaler, till hvilka allmänheten äger tillträde, förenad med stora olägenheter därutinnan, att jämu rumstemperatur icke ernås och att ventilationen blir otillfredsställande. I sistnämnda afseende lämna förhållandena inom expeditionslokalerna åtskilligt öfrigt att önska. Försök att medelst elektriska fläktar åstadkomma förbättrad luftväxling hafva icke förmått att undanröjda anledning till ofta återkommande klagomål från personalens sida.

Grunden under posthuset saknar pålning. Efter att länge hafva befunnits bristfällig blef den för några år sedan förstärkt. Sedermera hafva dock ytterligare sättningar förmärkts. Huruvida i samband med de ifrågasatta förändringsarbetena ytterligare grundförstärkningsarbete behöfver verkställas, kan icke med visshet nu utrönas, utan måste afgörandet af detta spörsmål blifva beroende af hvad som under arbetets gång kommer i dagen. I kostnadsberäkningarna ingår emellertid ett belopp af 5,000 kronor för eventuellt erforderlig grundförstärkning.

Kostnaderna för samtliga ofvan angifna byggnads- och inredningsarbeten i posthuset vid Lilla Nygatan skulle enligt föreliggande beräkningar belöpa sig till omkring 85,000 kronor.

Om än den sålunda approximativt beräknade kostnadssumman möjligen kan vid blifvande entreprenader å de olika arbetenas utförande nedbringas, så kunna å andra sidan oförutsedda omständigheter tillstöta under arbetenas fortgång och vålla högre kostnad än den beräknade. Försiktigheten synes därför bjuda, att anslagsbeloppet för ifrågavarande byggnadsföretag sättes till 90,000 kronor.

På grund häraf har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att posthuset vid Lilla Nygatan i Stockholm må tillbyggas och ändras för en kostnad ej öfverstigande 90,000 kronor; samt för år 1913 anvisa till ifrågavarande byggnadsföretag 90,000 kronor.

Af styrelsens redogörelse för poströrelsens utveckling i posthuset vid Lilla Nygatan synes mig otvifvelaktigt framgå, att ifrågavarande lokal är i starkt behof af utvidgning. Det är ju också ganska tydligt, att detta

*Departements-
chefen.*

postkontor, som förmedlar postväxlingen till så godt som alla de centrala ämbetsverken samt ett af hufvudstadens affärscentra, skall allt framgent ha att räkna med en växande trafik. Utrymmesskäl tala således kraftigt för utvidgning af lokalerna. Därtill kommer, att dessa i sitt nuvarande skick måste anses ur hygienisk synpunkt otillfredsställande.

Mot förslagets detaljer har jag icke kunnat göra någon anmärkning.

Med åberopande af hvad jag sålunda anförte — samt under hänvisning beträffande anskaffandet af de för anslaget erforderliga medel till hvad statsrådet och chefen för finansdepartementet anförte till statsrådsprotokollet den 12 april 1912 vid behandlingen af frågan om understöd af rederiaktiebolaget Transatlantic — får jag hemställa, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att för om- och tillbyggnad af posthuset vid Lilla Nygatan i Stockholm på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 90,000 kronor.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflätas.

Ur protokollet:

Sölve Berger.